

Dobre rozwiązania dla Krakowa wymagają dialogu

2024-08-14

Kraków przyciąga co roku miliony turystów. By zachować autentyczność miejsca, konieczne jest utrzymanie komfortu jego mieszkańców i powszechnego szacunku do dziedzictwa historycznego. Władze miasta są zobowiązane do podejmowania wszelkich wysiłków na rzecz tego stanu, jednak kształt regulacji i ich końcowy rezultat zależy od porozumienia wielu środowisk.

Ze względu na liczbę osób przyjeżdżających do Krakowa, pojawia się pytanie, jak poradzić sobie ze stylem spędzania czasu tych osób, które negatywnie wpływają na dobrostan lokalnych, dzielnicowych społeczności Krakowa. Problem daje o sobie znać szczególnie nocą, która jest czasem wypoczynku.

Kraków nie jest tu wyjątkiem. Z podobnymi kłopotami mierzyły i mierzą się inne miasta historyczne, jak Barcelona, Wenecja czy Amsterdam. Warto przy tym pamiętać, że nadużyciem jest łączenie wszelkich negatywnych aspektów gospodarki nocnej wyłącznie z ruchem turystycznym. Gospodarka nocy obejmuje handel detaliczny, kulturę oraz rozrywkę, transport i zakwaterowanie. Z jej usług korzystają zarówno przyjezdni, jak i – w wielu jej obszarach – mieszkańcy Krakowa, w tym osoby czasowo przebywające w mieście w celach zawodowych, studiujące tu czy przyjeżdżające do Krakowa z jego najbliższych okolic w celach rozrywkowych, np. w weekendy. Ciekawym uzupełnieniem mogą tu być dane z Miejskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień. W 2023 r. 755 z 7495 pobyków w Dziale Opieki Nad Osobami Nietrzeźwymi było rezultatem interwencji policji i straży miejskiej wobec nietrzeźwych obcokrajowców. Na podstawie szczegółowych danych dotyczących narodowości zatrzymanych możemy wnioskować, że ponad połowa z nich to osoby przebywające w Krakowie w celach pozaturystycznych.

Nowe wyzwania

Dla wielu ludzi XXI wiek stał się czasem, w którym podróżowanie nie jest już przywilejem. Zdecydowana większość odwiedzających Kraków spędza tu czas w sposób, który nie budzi sprzeciwu mieszkańców: zwiedzają, robią zakupy, uczestniczą w konferencjach biznesowych, naukowych czy wydarzeniach kulturalnych i sportowych. W 2023 roku Kraków odwiedziło 12,18 mln osób, w tym 0,9 mln stanowili goście z zagranicy, aż 11,28 mln z kraju. Szacowana liczba odwiedzających ogółem w Krakowie była większa o 45 proc. w porównaniu do 2022 roku i o 13,3 proc. mniejsza w porównaniu do 2019 roku – ostatniego roku przed pandemią.

Trzeba wspomnieć przy tej okazji o korzyściach gospodarczych dla miasta związanych z ruchem turystycznym. Szacuje się, że w 2019 r. w sektorze turystyki znajdowało zatrudnienie ok. 40 tysięcy osób, a udział tej gałęzi gospodarki w PKB miasta wynosił ok. 10 proc. Szacunkowe wpływy sektora turystycznego w Krakowie (w rozumieniu podmiotów funkcjonujących w mieście, które obsługiwały uczestników ruchu turystycznego) przyniosły w 2023 roku niebagatelną sumę 10,6 mld zł. Kwota ta okazała się więc o 58 proc. wyższa od tej z 2022 roku. Istotny wkład stanowią wpływy z turystyki biznesowej. W Krakowie w 2019 r. niemal 3 proc. dochodu budżetu miasta pochodziło z opłat i podatków odprowadzonych przez podmioty działające w branży spotkań.

Zmiana podejścia

Problemy, z którymi mierzą się Kraków i inne miasta historyczne wymagają rozwiązań na szczeblach lokalnym, jak i krajowym. Oznaczają też zmianę podejścia do turystyki, rozumianej poprzez koncentrację na jakości usług, a nie liczbie turystów. Współczesna turystyka musi być realizowana w poszanowaniu potrzeb wszystkich grup, w tym także mieszkańców.

Ta zmiana już trwa. Nie zakończy się jednak powodzeniem bez współpracy wielu środowisk: polityków, urzędników, mieszkańców i przedsiębiorców. W 2021 r. Rada Miasta Krakowa przyjęła „Politykę zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021–2028”. Jej istotą jest właśnie wspomniana już współpraca oraz uwzględnienie potrzeb społecznych na płaszczyźnie ekonomicznej i środowiskowej. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego miasta jest wartością nadrzędną, przyświecającą wdrażaniu zrównoważonej turystyki w Krakowie.

Nocna prohibicja, aktywność straży miejskiej i City Helpers

Trzeba podkreślić, że udało się już wprowadzić istotną zmianę. W związku z problemem spożywania alkoholu w miejscach publicznych, Rada Miasta Krakowa przyjęła uchwałę, dotyczącą ograniczeń sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych w godzinach nocnych. Zakaz obowiązuje od 1 lipca 2023 r., między północą a godz. 5.30 na terenie całego Krakowa, z wyłączeniem lokali gastronomicznych, m. in. restauracji i barów. Podobne ograniczenia w godzinach sprzedaży napojów alkoholowych z powodzeniem obowiązują w wielu krajach europejskich m.in. w Irlandii, Portugalii, Szwecji, Hiszpanii czy Norwegii.

Łatwo wskazać miejsce i czas, w których obserwujemy największą koncentrację negatywnych skutków gospodarki nocnej w Krakowie. W związku m.in. z nieodpowiednim zachowaniem i nieprzestrzeganiem zasad ciszy nocnej oraz kwestiami dotyczącymi ochrony parków kulturowych Stare Miasto i Kazimierz, aktywne działania podejmuje straż miejska. W 2023 r. strażnicy interweniowali w obrębie Starego Miasta prawie 25,5 tys. razy. Najwięcej spraw dotyczyło ruchu drogowego – 14,5 tys. wykroczeń, spożywania alkoholu w miejscach publicznych – 6,6 tys., wykroczeń przeciw obyczajności – 1,2 tys., zakłócanie spokoju i porządku publicznego – 1,2 tys., niszczenie mienia – 939.

Po roku od ustanowienia przepisów, zauważono pozytywne efekty ich obowiązywania. W ciągu 12 miesięcy (lipiec 2023 – czerwiec 2024 r.) liczba interwencji policji związanych ze spożywaniem alkoholu spadła o 48,5 proc. w porównaniu do analogicznego okresu, kiedy uchwała nie obowiązywała. Odnotowano również wyraźny spadek interwencji straży miejskiej. Liczba zgłoszeń zmalała o 31,2 proc. W tym samym czasie liczba wykroczeń ujawnionych przez straż miejską zmalała o 47,9 proc.

Działania edukacyjne miasto podejmuje również w internecie. W ramach kampanii #RespectKraków turyści są uświadomieni na potrzeby mieszkańców i konieczność przestrzegania uniwersalnych zasad, m.in. zachowanie ciszy nocnej, dbanie o porządek, noszenie ubrań w przestrzeni miasta, zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych. Przygotowane animacje i grafiki dotarły przede wszystkim do użytkowników mediów społecznościowych oraz osób korzystających z najpopularniejszych serwisów podróżniczych. Taka kampania jest prowadzona także podczas trwającego sezonu wakacyjnego. Grafiki witające w Krakowie i przypominające o podstawowych zasadach życia społecznego wyświetlane są także na terenie

portu lotniczego Kraków-Balice oraz w BUS TV, automatach KKM i na przystankach komunikacji miejskiej.

Wsparciem dla straży miejskiej jest działająca na zasadach edukacji i prewencji grupa miejskich pomocników – City Helpers. Helpersi patrolują ulice Krakowa od czerwca do września, od godzin popołudniowych do wieczornych (od godz. 13.00 do 21.00, a w weekendy do godz. 1.00 w nocy). Miejscy pomocnicy zwracają uwagę nie tylko na niewłaściwe zachowania w centrum miasta, ale także udzielają informacji gościom oraz zachęcają do odkrywania mniej znanych atrakcji Krakowa, jak np. Twierdza Kraków. Są także przeszkoleni w zakresie udzielenia pierwszej pomocy. Miejskich pomocników można spotkać na ulicach Starego Miasta i Kazimierza w okresie wakacyjnym od 2021 r.

Kraków za uregulowaniem najmu krótkoterminowego

Dzielnica I wyróżnia się na tle miasta dużą koncentracją miejsc noclegowych w apartamentach i kwaterach, które są zlokalizowane w nieruchomościach będących własnością prywatną. Są to tzw. obiekty niekategoryzowane świadczące usługi hotelarskie, a oprócz apartamentów i kwater zalicza się do nich także m.in. hostele. Ich wykaz prowadzi Prezydent Miasta Krakowa poprzez Wydział ds. Turystyki. Na podstawie najnowszych danych (marzec 2024 r.) wiemy, że Kraków posiada 35 tys. miejsc noclegowych tego typu, z czego aż 63 proc. zlokalizowane jest właśnie w Dzielnicy I. Widząc skalę tego zjawiska, Kraków dołączył do Sojuszu Miast Europejskich, który przyczynił się do przyjęcia przez Parlament Europejski rozporządzenia w sprawie regulacji najmu krótkoterminowego. Jednak warunkiem podjęcia skutecznych działań na rzecz regulacji zjawiska turystycznego najmu krótkoterminowego jest wprowadzenie zapisów unijnej dyrektywy do prawa krajowego, co umożliwi identyfikację gospodarzy przy pomocy indywidualnego numeru rejestracyjnego. To zaś przełoży się na skuteczniejszą kontrolę najmu tego typu. Pozwoli to również m.in. sprawniej walczyć z szarą strefą czy brakiem zachowania podstawowych norm bezpieczeństwa w wynajmowanych lokalach. Kraków wraz z innymi polskimi miastami wielokrotnie już zabiegał o stosowną nowelizację przepisów krajowych w Ministerstwie Sportu i Turystyki. Tego rodzaju regulacje prawne dadzą samorządom możliwość realnego wpływu na te zjawiska.

Co przed nami?

1 sierpnia rozpoczął pracę Jacek Jordan, pierwszy krakowski burmistrz nocny. Będzie dbał o rozwój gospodarki nocy i współpracę między jej uczestnikami: mieszkańcami, turystami i lokalnymi przedsiębiorcami. Wspierać go będzie Komisja Zrównoważonej Gospodarki Nocy, złożona z przedstawicieli rady miasta, rad dzielnic, przedsiębiorców i nieformalnych grup mieszkańców. Podobna funkcja z powodzeniem istnieje w miastach takich, jak Amsterdam, Tuluza, czy Londyn. Nie należy jednak utożsamiać tego stanowiska z funkcją „szeryfa” czy straży miejskiej. Burmistrz nocny ma skupić się przede wszystkim na największych wyzwaniach związanych z funkcjonowaniem miasta nocą i wynikających z tego problemów np. hałasem. Jednym z najważniejszych zadań będzie opracowanie strategii dalszego działania na podstawie badań, analiz i monitoringu rynku. Efektem tych prac stanie się wprowadzenie zasad i standardów funkcjonowania gospodarki nocy w obszarach przedsiębiorczości, kultury i dziedzictwa, turystyki, bezpieczeństwa i porządku publicznego, komunikacji w mieście oraz zdrowia publicznego. W praktyce, oznacza to wprowadzenie rozwiązań, które przyniosą ulgę

**Magiczny
Kraków**

mieszkańcom i jeszcze lepiej zabezpieczą bezcenne dziedzictwo Krakowa.

Jeśli jednak przedsiębiorcy tworzący sektor gospodarki nocnej nie włączą się aktywnie we współpracę z miastem i jego mieszkańcami, system nakazów i zakazów odgórnych będzie niewystarczający. Konieczny jest dialog, a zadbać ma o to m.in. Komisja Zrównoważonej Gospodarki Nocy i stojący na jej czele burmistrz nocny.